

Тополук А.О., здобувач вищої освіти
першого (бакалаврського) рівня,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна
Науковий керівник: Мілімко Л.В., к.ю.н., доцент

ОСОБЛИВОСТІ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ДОЗВІЛЬНОЇ СИСТЕМИ У СФЕРІ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Дозвільна система як предмет господарського права являє собою складний комплекс правозабезпечувальних, правоохоронних і управлінських відносин. Дозвільна система поширюється на значний обсяг суспільних відносин, які складаються в господарській діяльності.

Важливою проблемою під час характеристики дозвільної системи як об'єкта господарсько-правового регулювання є невирішеність питання щодо кола суспільних відносин, які виникають у сфері дозвільної системи та регулюються нормами господарського права. Вирішення даного завдання має велике теоретичне і практичне значення, оскільки чітке розуміння місця дозвільної системи дозволить повною мірою відмежувати її від інших правових відносин, а також виявити її специфічні ознаки.

Перше місце у числі джерел правового регулювання має належати, безумовно, Конституції України. Наприклад, ч. 4 ст. 40 Конституції України говорить, що держава захищає права споживачів, здійснює контроль за якістю і безпечністю продукції та усіх видів послуг і робіт, сприяє діяльності громадських організацій споживачів. Також згідно з п. 8 ч. 1 ст. 92 Конституції України виключно законами можуть бути визначені правові засади і гарантії підприємництва і т.д. [1].

Також зазначимо, що провідне місце у правовому регулюванні дозвільних відносин у сфері господарювання мають акти законодавства та окремі міжнародні договори.

Важливим нормативно-правовим актом, який регулює дозвільну систему в сфері господарської діяльності, є Закон України «Про дозвільну систему у сфері господарської діяльності». Відповідно до п. 1 ст. 1 даного Закону дозвільна система у сфері господарської діяльності – сукупність урегульованих законодавством відносин, які виникають між дозвільними органами, адміністраторами та суб'єктами господарювання у зв'язку з видачею документів дозвільного характеру, переоформленням, анулюванням документів дозвільного характеру [2]. Так, законодавець вказує, що дозвільна система у сфері господарської діяльності є лише частиною дозвільної системи.

Даним законодавчим актом було запроваджено механізм отримання дозвільних документів через відповідні центри, що здійснюють їх видачу

через державних адміністраторів, які координують взаємодію відповідних підрозділів органів виконавчої влади.

До дозвільних органів належать органи виконавчої влади, державні колегіальні органи, органи місцевого самоврядування, їх посадові особи, уповноважені відповідно до закону видавати документи дозвільного характеру [3, с. 12].

Дозвільні механізми у сфері господарювання запроваджуються у тих галузях (стосовно тих господарських операцій), де існують найбільші ризики для суспільних інтересів і забезпечення прав людини (наприклад, будівельна й металургійна галузі, добувна й харчова промисловість, операції з культурними цінностями).

Визначальними для формування ідеології (сутності, змісту) норм дозвільного законодавства повинні стати Керівні принципи підприємницької діяльності в аспекті прав людини, схвалені резолюцією Ради з прав людини ООН від 16.06.2011 № 17/4. Механізм видачі й анулювання таких дозвільних документів, як будівельні дозволи, дозволи на розміщення зовнішньої реклами, експлуатацію обладнання підвищеної небезпеки, дозволи у сфері екології, є одним із засобів сприяння охороні прав кожної людини й територіальних громад [4, с. 241].

Основний міжнародний договір, який може принципово вплинути на якість і зміст дозвільного законодавства України, – Угода про асоціацію між Україною та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії й їхніми державами-членами. За її умовами (ст. 104-105) Україна зобов'язалась змінити ліцензійне та дозвільне законодавство з урахуванням закріплених правил. Виконання Угоди передбачає внесення змін до законів, які регулюють дозвільні відносини у сфері господарської діяльності.

Таким чином, на підставі вищевикладеного, можна зробити наступні висновки. Правове регулювання дозвільної системи у сфері господарської діяльності здійснюється Конституцією України, Законами України, міжнародно-правовими актами згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, а також великою кількістю підзаконних нормативно-правових актів. Зараз потребує вдосконалення та стан правового режиму окремих дозвільних документів, який фактично свідчить про відсутність правової визначеності для учасників відповідних дозвільних правовідносин, що виключає дію принципу верховенства права у деяких сегментах правового регулювання господарських відносин.

Література

1. Конституція України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80> (дата звернення 15.03.2021).

2. Про дозвільну систему у сфері господарської діяльності: Закон України від 06.09.2005 № 2806-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2806-15> (дата звернення 15.03.2021).

3. Апанасенко К.І. Про джерела правового регулювання дозвільних відносин у сфері господарської діяльності. *Економіка та право*. 2019. № 3(54). С. 3-23.

4. Лозинський Ю.Р. Дозвільна система як адміністративно-правовий інститут. *Порівняльно-аналітичне право*. 2017. № 6. С. 240-242.

УДК 346.16(043.2)

Удовенко Д.О., здобувач вищої освіти
першого (бакалаврського) рівня,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна
Науковий керівник: Мілімко Л.В., к.ю.н., доцент

ФУНКЦІЇ ГОСПОДАРСЬКО-ПРАВОВОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ

Розглядаючи матеріально-правові та процесуально-правові елементи господарського законодавства в діапазоні господарсько-правової відповідальності, потрібно невідкладно з'ясувати актуальність даних площин для сучасного світу. На сьогоднішній час, велика кількість країн Європи належить до країн континентальної правової сім'ї, у тому числі й Україна. Головною метою господарського права є регулювання та дотримання законності у відносинах між суб'єктами підприємницької діяльності, саме завдяки господарсько-правовій відповідальності.

До теоретичних засад, які визначають сутність відповідальності суб'єктів господарювання та забезпечують досягнення нею мети, відносяться її функції, які конкретизують саме мету цієї відповідальності. На думку окремих авторів, мета і функція взаємодіють між собою: якщо буде реалізована санкція, передбачена певною правовою нормою, то буде досягнуто мету і виконано функцію, що впливають із правових норм [1].

Відповідно до ч. 1 ст. 216 ГК учасники господарських відносин несуть господарську відповідальність за правопорушення у сфері господарювання через застосування до правопорушника господарських санкцій на підставах і в порядку, передбачених законами [2].

Наприклад, І. Булгакова стверджує, що господарсько-правова відповідальність виконує такі основні функції, як компенсаційно-відновлювальну, попереджувальну і сигналізаційну, то, на наш погляд, буде більш правильним погодитися з О. Вінник у тому, що господарсько-правовій відповідальності притаманні як загальні (характерні для будь-якої юридичної відповідальності), так і спеціальні функції (є